

A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům

Původ materiálu

Alena a Jan Tkadlečkovi

Pořadí v lekci

19

Téma

Vina je jako dluh. Mnohé dluhy lze smazat jen odpuštěním. Budme velkorysí k těm, kdo se vůči nám provinili, protože Bůh je mnohem velkorysejší k nám.

Cíle

- Děti zažijí příklad bezvýchodné situace viníka–dlužníka a její řešení odpuštěním.
 - Děti na pozadí příběhu objeví souvislost mezi přijetím odpuštění (je mi odpuštěno) a dáváním odpuštění (odpouštím).
 - Děti přemýšlejí a diskutují o obsahu prosby „Odpusť nám naše viny...“.
-

Pro učitele

Poznámky k prosbě

- **Výjimečné postavení** této prosby v modlitbě Páně: je to jediná prosba, při které současně klademe podmínku sami sobě („jako i my“) a jediná prosba, ke které je připojen i výklad za modlitbou ve verších 14–15. Je tím zdůrazněno, že Boží a lidské odpouštění je neoddělitelně svázáno. Zní odtud velké zaslíbení i varování zároveň: tím, že odpouštíme, můžeme přijmout i Boží odpuštění, ale neochotou odpustit naopak Boží odpuštění blokuje.
- **Odpusť** – slovo odpustit pochází z právní a hospodářské oblasti a znamená „uvolnit“ z právních a finančních vazeb a závazků. Význam „uvolnění“ z něčeho, co spoutává, tj. osvobození je zásadní i v teologickém užití. V každém případě je odpuštění naprosto jedinečný a geniální způsob narovnání lidských vztahů, který máme k dispozici.
- **Nám, naše** – množné číslo vyjadřuje solidaritnost s ostatními, s celým lidstvem zapleteným do viny. Ale právě solidaritností s ostatními si zároveň připomínám svoji vlastní vinu a svůj podíl na bídě světa.

- **Viny** jsou v této prosbě vyjádřeny výrazem, který doslova znamená „dluhy“, tj. „odpust' nám naše dluhy, jako i my jsme odpustili našim dlužníkům“. Dluh je metaforou pro hříchy a dobře vystihuje, v čem spočívá vina: nejen v tom, co jsme udělali špatně, ale také v tom, co jsme neudělali, co někomu dlužíme. Ježíš to rozvíjí právě v podobenství o dvou dlužnících (Mt 18).
- **Jako i my** – je otazníkem nad věrohodností našeho modlení a našeho života. Je to revize, zda myslíme vážně to, zač prosíme: opravdu odpouštíme našim viníkům? Varuje nás to a chrání před nebezpečím zbožné lži.

Poznámky k příběhu

- Podobenství je reakcí na Petrovu otázku, kolikrát má odpustit svému bratru. Příběh mu ukazuje, že vzhledem k velikosti Božího odpuštění nemá smysl naše odpouštění počítat.
- **Mnoho tisíc hřiven** – doslova deset tisíc hřiven, je astronomická částka srovnatelná se státním rozpočtem velké říše, jednoduše miliardy.
- **Sto denárů** – nesrovnatelně méně, ale ne úplně málo, srovnatelné s malými rodinnými úsporami, tedy desetitisíce.
- Podobenství pracuje s metaforou **hřích jako dluh** u. To, co jsme zůstali dlužni — svému životu, svému poslání, svým možnostem. Klíčová je nesouměřitelnost dvou částek, která nás zaslepuje. Na jednu stranu jsme schopni vyznávat, že vůči Bohu jsme velcí hříšníci, kteří zůstali dlužni velmi mnoho. A doufáme v odpuštění, protože co jiného by si s námi Bůh počal. Na druhou stranu, pokud nám někdo ublíží nebo dokonce dluží nějaké ty (sta)tisíce, míváme dojem, že to nelze jen tak odpustit, protože to je přece něco jiného. Onen dvojnásobek z podobenství aplikujeme na naše hříchy vůči Bohu — a prohřešky našich bližních vůči nám.

Úskalí prosby

Děti by neměly nabýt dojmu, že odpuštěním se bagatelizuje vina, tj. že je vlastně jedno, jestli si nějak ubližujeme, protože si to pak přece všichni odpustíme a hotovo. Můžeme proto zdůraznit, že odpuštění i vyznání vin stojí člověka dost síly, není to záležitost zbabělých nebo naivních, ale statečných — cesta k odpuštění je mnohdy velmi bolestná. Navíc stále platí, že na odpuštění není žádný právní nárok, neplatí tu žádné vypočítavé „musíš mi odpustit“.

Úskalí příběhu

S malými dětmi nemluvme tak, jako by měly nějakou velkou vinu. Mohlo by se stát, že budou mít neodůvodněný pocit viny a obviňovat se z věcí, za které ve skutečnosti mohou dospělí.

Odkazy

Biblické odkazy

Gn 4,13; Lv 16; Lv 25; Ž 130,3; Lk 7,36–50; Lk 15,11–32; Ef 4,32.

Literatura, film

- Mrázek, Jiří: O kozlech, ovcích a lidech. Třebenice, Mlýn, 2011.
- Kohák, Erazim: Hesla mladých svišťů. Praha, Kalich, 2003.
- Lochmann, J. M.: Otče náš. Praha, Kalich, 1993.
- Volf, Miroslav: Odmítnout nebo obejmout? Praha, Vyšehrad, 2005.
- Kolektiv autorů: Dvakrát měř, jednou věř. Praha: ČCE, 2012.
- [Pošli to dál \(Pay It Forward\)](#) — film USA, 2003.

Pracovní listy

[Šormovi, Eva a Zdar: Otče náš](#); [Šorm, Zdeněk: Evangelia](#).

Pro děti

Pro předškolní děti

Sběratel čokolád

U?itel má p?ed sebou n?kolik r?zných ?okolád, se zálibou si je prohlíží a ukazuje.

Tohle je moje sbírka nejvzácnějších čokolád. Tahle je taková... a tahle taková... A tady je ta úplně nejvzácnější. Není ale moje, dostal jsem ji do opatrování od jednoho sběratele. Říkal, že tahle čokoláda je jediná na světě. Je zvláštní tím... Určitě má úžasnou, jedinečnou chuť... Co kdybych jen malý kousek ochutnal? *Rozbalí, ulomí...* Neuvěřitelně dobrá! Dám si ještě kousek... a ještě jeden... *u?iteli zazvoní mobil — podívá se na n?j a zd?sí se...* To je on, to volá ten člověk, kterému patří tahle čokoláda! *zvedne telefon* Prosím? Ano, jsem to já... Že ji chcete vrátit?. Aha... Ale já... no víte... já... je mi to líto... já jsem ji rozbalil a kousek

ochutnal... já vám ji zaplatím... cože, to byla tak drahá? Ne, tolik nemám... já vůbec nevím, jak vám to mám nahradit...moc mě to mrzí. (Dlouhé mlčení.) Cože? Opravdu? To myslíte vážně? Počkejte, Haló, slyšíte mě, haló.... *U?itel položí telefon.* Víte, co mi ten člověk řekl? Že mi odpouští! Promíjí mi to! To je úžasné! To je tak hodný člověk. Přitom byl hrozně zklamaný, že přišel o tak vzácnou čokoládu. Mohl by mě nenávidět nebo se mi pomstít, ale on mi odpustil. Tohle bych chtěl taky umět...Už vím, co udělám. Vezmu tuhle svoji vzácnou čokoládu a dám ji někomu, kdo z toho bude mít stejnou radost jako teď já. *U?itel zabalí ?okoládu do dárkového papíru, p?eváže mašlí atd.*

Možné pokračování: Každé dítě dostane kousek ?okolády, zabalí a m?že pak darovat n?komu, kdo z toho bude mít radost. Přitom si s u?itelem povídá o situacích, kdy zažilo, že mu n?kdo ?ekl „odpouštím ti“.

Varianta B: Nemá?li u?itel rád ?okoládu, nahradí ji n?čím, co má rád (suché ovoce, o?íšky...).

Pom?cky: ?okolády, balicí papír, stužka, mobil.

Pro mladší děti

Ztvárnění a vyprávění příběhu podle obrázků

O?íslyjte ?ty?i obrázky k p?íb?hu a rozst?íhejte list na ?ty?i samostatné obrázky. Každý z nich zv?tšete alespo? na formát A4. Obrázky pak postupn? použijte p?i vypráv?ní tak, aby na n? d?ti dob?e vid?ly. Ke zbylému textu z listu dopište a p?ilepte jeho první ?ást: „A odpus? nám naše viny“.

Varianta B: máte?li k dispozici biblické postavi?ky, m?žete z nich vytvo?it ?ty?i scény. Varianta C: scény m?žete spole?n? s d?tmi „vymodelovat“ z živých d?tí podle obrázk?. Ke každé scén? p?e?t?te p?íslušný text. Scény m?žete také vyfotografovat a fotografie použít k zopakování, k rozhovoru nad p?íb?hem nebo z nich vytvo?it fotop?íb?h.

Úvod

Dnes budeme přemýšlet nad touto prosbou (*ukázat text*): „A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.“ Pomůže nám v tom příběh, který kdysi vyprávěl Ježíš.

1. obrázek

Na tomto obrázku jsou dva muži. Jeden klečí na zemi a zakrývá si rukama tvář. Je smutný a nešťastný. Možná, že i pláče. Ten druhý muž s korunou na hlavě je král. Vypadá přísně, má zvednutou ruku a právě něco přikazuje: „Vyved'te tady toho muže ven a prodejte ho do otroctví i s jeho ženou a s jeho dětmi. Prodejte i jeho dům a všechny jeho věci!“ Co se to tu stalo? Ten klečící muž byl králův služebník a hospodařil s královým majetkem. Jenže hospodařil tak špatně, že král kvůli němu přišel o obrovskou částku peněz. O mnoho miliard. Za to by se dalo koupit jídlo pro všechny lidi ve městě na celý rok a ještě postavit silnici.

A teď to král zjistil. Nechal tu částku napsat na papír, který vidíte na psacím stole: „Tolik a tolik mi musíš vrátit, je to tvůj dluh.“ „Nemohu ti to vrátit, tolik peněz nemám,“ odpověděl ten služebník. „Když nemáš, prodám tě se vším, co máš a tak mi alespoň trochu nahradíš ztrátu, kterou jsi způsobil.“ Už víte, proč je ten služebník tak nešťastný? Za chvíli mu vezmou všechno, co má! Přijdou si i pro jeho ženu a děti a odvedou je. Možná je už nikdy neuvidí. Proto krále zoufale prosí: „Měj se mnou strpení, počkej ještě a všechno ti vrátím!“

2. obrázek

A stalo se něco neuvěřitelného, co nikdo nečekal. Podívejte, král jde ke svému služebníkovi, bere ho za ruku a zvedá ho ze země. Co to znamená? Když král viděl, jak je jeho služebník nešťastný a jak úpěnlivě prosí, bylo mu ho líto. Král přece není bez srdce, když vidí tak zoufalého člověka. A tak změnil své rozhodnutí: „Jsi volný, můžeš jít!“ říká mu. Služebník nevěří svým uším: Opravdu? A co můj dluh?“ „Odpouštím ti jej, nemusíš mi nic vracet, už se tím netrap,“ odpovídá král. To je neskutečné! Ale opravdu, podívejte se na zem. Leží tam ten účet z psacího stolu, na kterém byly spočítány ty miliardy. Teď je roztrhaný. Král ho roztrhal na znamení, že už neplatí. A služebník vstává celý rozradostněný nad takovým obratem. Ještě před chvílí to vypadalo, že ho spoutají, odvedou a o všechno přijde. A teď je svobodný. Může jít domů, radovat se a vůbec se nemusí trápit, jak splatí svůj dluh. Jak je to úžasné! Hurá!

3. obrázek

Ale copak je to tady? Nějaká hádka nebo bitka? Ale vždyť to je ten náš známý služebník, který před chvílí s tak veselou myslí vyšel z králova paláce. Teď tady někoho drží pod krkem, křičí a mává nějakým papírem: „Zaplat' mi, co jsi dlužen!“ Ten druhý, to je jeho kamarád. Před časem si od našeho služebníka půjčil pár desítek tisíc, možná na nový dům nebo na opravu střechy, a ještě mu to nestihl vrátit. A ten papír? To je dlužní úpis, je na něm napsáno, kolik přesně to dělá, jaký je jeho dluh. „Vrat' mi to okamžitě, nebo tě dám k soudu,“ vyhrožuje mu náš služebník. Kamarád klekne na kolena a prosí: „Měj se mnou strpení, počkej ještě a všechno ti vrátím!“ Ani on teď zrovna nemá z čeho zaplatit, ale snad časem našetří. Jenže náš služebník nehodlá čekat. Chce své peníze hned. A když to nejde, nechá svého kamaráda zavřít do vězení, dokud mu nezaplatí, co mu dluží. Jistě je v právu, ale... nezdá se vám to trochu divné?

4. obrázek

A jéje, to bude asi ten kamarád, už chudák sedí ve vězení. V okně je mříž a na noze má řetězem připoutánu těžkou železnou kouli, aby nemohl utéct. Moment, počkejte, to není ten kamarád z předchozího obrázku, to je náš starý známý služebník. Co ten dělá ve vězení? Vždyť jemu přece král jeho dluh odpustil! Ano. Jenže král se brzy dozvěděl, jak se tenhle služebník zachoval ke svému kamarádovi — sotva vyšel od krále svobodný a bez dluhu, nedokázal svému kamarádovi odpustit mnohem menší dluh.

Král se velmi rozzlobil a zavolal svého služebníka hned zpátky. „Služebníku zlý, celý tvůj dluh jsem ti odpustil, když jsi mě prosil. Neměl ses také ty smilovat nad svým spoluslužebníkem, jako jsem se já smiloval nad tebou?“ K tomu už nebylo co dodat. Ano, samozřejmě, že měl! Jak to, že mu to nedošlo? Ted' o tom bude dlouho přemýšlet, protože král ho poslal rovnou do vězení. Zůstane tam, dokud sám nezaplatí svůj obrovský dluh. Ten je ale tak velký, že se už domů asi nikdy nevrátí. Proč jen sám nedovedl odpustit?

Závěr s textem prosby

Každý z nás potřebuje dost často odpuštění, protože nedovedeme sami napravit, co jsme způsobili. Bůh nám (stejně jako onen král) odpouští víc, než si vůbec dovedeme představit, a očekává, že my budeme jednat podobně i s lidmi kolem nás. Jinak se sami připravujeme o svobodu a radost ze života. Proto také v modlitbě Páně Bohu i sami sobě připomínáme: „Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.“ *Nadpis, společná recitace.*

Možné pokračování nad obrázky: - Co mají společné první a třetí obrázek? - Vybarvte v obrázcích všechny dlužníky–viníky.

Pomůcky: [Eva a Zdar Šormovi: Otče náš, obrázkový list 8.1](#), pastelky.

Pro starší děti

Rozhovor s dětmi inspirovaný myšlenkami. Níže uvedené texty vám mohou posloužit jako inspirace pro rozhovor k tématu. Nejsou určeny pro děti.

Citáty

- „Odpuštění není náhradou za spravedlnost. Ale existují zločiny, které nelze ničím napravit.“ (M. Volf) „Cítit se vinen a nebýt schopen věřit v odpuštění, to je peklo.“ (E. Drewermann)
- „Jsme Boží dlužníci. Dlužíme mu ne cokoli, ať málo nebo hodně, nýbrž prostě svou osobu v jejím celku, sebe samotné jako tvory, které on zachovává a živí svou laskavostí.“ (K. Barth)

- „Odpuštění je cesta mezi dvěma extrémy: pomstou a bagatelizací viny.“ (T. Halík)
- Hřích jako dluh: „To, co jsme zůstali dlužni — svému životu, svému poslání, svým možnostem.“ (J. Mrázek)
- „Odpuštění je formou utrpení... Když odpouštím, tak jsem nejen protrpěl ono násilí, jež na mně bylo spácháno, ale potlačil jsem i oprávněné nároky spravedlnosti.“ (D. Bonhoeffer)

Co je vina?

Cože je vina? No, taková zkouška vyspělosti. Totiž, nevině je ten, kdo za nic nemůže. Nebo člověk nesvéprávný, o kterém říkáte, že „on za to nemůže“. Takový chudák, kterému se věci dějí, ale on sám za nic nemůže, o sobě prohlašuje, že není plnoprávným člověkem. U pana profesora říká, že on nic, to počítač mu smazal tu seminární práci. Strašně se omlouvá. Tolik mu záleží, aby vás přesvědčil, že on přece za nic nemůže, to někdo jiný. Vůbec mu nedochází, že rubem té jeho neviny je nesvéprávnost. Dospělost začíná doznáním viny. Ne zapíráním, ne výmluvami. Přijetím odpovědnosti. Nejsem chlapeček, nejsem blbeček. Jsem člověk, sám nesu za své činy odpovědnost. Mea culpa, moje vina — a důraz je na to mea, moje. Lituji toho. Hrozně bych si přál, aby k tomu bylo nedošlo. Vyčítám si to a udělám, co mohu, abych to napravil a aby se to neopakovalo. Odpusť mi to. Ale nezapírám, nevzdávám se toho. Ta vina je moje, já nesu odpovědnost. Totiž ona to opravdu je taková zkouška vyspělosti. (E. Kohák, zkráceno)

Přesah

[Zdeněk Šorm: Evangelia, pracovní list 24](#); týká se příběhu, po vybarvení a složení vynikne, jak nemilosrdný služebník posílá sám sebe do vězení.

Podněty k přímlovám

Modlete se za malá i velká provinění, abychom k sobě byli milosrdní, laskaví a odpouštěli si — v rodinách, v církvi, ve světě. Prosme za sílu, abychom tam, kde je to možné, dokázali naši vinu také napravit.

Liturgie

Rituál

Užitel: Přicházíme k Tobě, Otče (Bože).

Děti: Neboť Tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen.

Biblický text k zapamatování

Buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám. (Ef 4,3)

Modlitba

Pane Bože, jsme ti vděční, že jsi tak milosrdný a mnohokrát nám odpouštíš. Potřebujeme to, protože každý den chybujeme a ubližujeme. Proto chceme být stejně velkorysí i k těm, kteří nějak ublížili nám. Prosíme, pomoz nám s tím. Amen.

Okénko do bohoslužeb

Ptejte se děti: Kdo nebo co je to „neviňátko“? (Je po Vánocích, možná si vzpomenou na text koledy „Jak jsi krásné, neviňátko“.) Je někdo z vás neviňátko? A když nejsme neviňátko, jsme „viňátko“? V nedělce si dnes budete povídat o prosbě z modlitby Páně, která zní „odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům“.

Odkaz na pracovní list

[7/2 A odpusť nám naše viny - Zacheus](#)

[8/1 Jakož i my odpouštíme našim viníkům - Podobenství o nemilosrdném služebníku](#)

Odkaz na píseň

[Kdo mě z pout mých ven vyvodí](#)

[Hříchy tvé tě jednou doženou](#)

[Odpusť, že dnes tak jako včera](#)

[V tobě je radost \(BTS25\)](#)

[Přímluvný zpěv \(BTS44\)](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Školní](#)

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Desatero – Modlitba Páně – Krédo](#)

Téma

[Modlitba Páně](#)

Biblický odkaz (kat)

[Matouš 6,12](#)

[Matouš 18,23–35](#)